

Collectie bijzondere gebouwen

Universiteitsbibliotheek in Amsterdam door atelier PRO

Een aantal panden aan de Oude Turfmarkt in Amsterdam is herbestemd tot bibliotheek. Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Ondanks strenge monumenteneisen, hebben de architecten kans gezien het fikse programma in de eeuwenoude structuren onder te brengen. De sleutel tot de oplossing is om het hele project op te vatten als een complex dat een ruggengraat behoeft. **Jaap Evert Abrahamse** Foto's Jeroen Musch

De Universiteit van Amsterdam zal op het Binnengasthuis-terrein de komende jaren flink uitbreiden. Tussen de Oude Turfmarkt, de Nieuwe Doelenstraat en de Kloveniersburgwal is een nieuwe universiteitsbibliotheek gepland, ontworpen door het Madrileense architectenbureau Cruz y Ortiz. Een deel van het programma, de bibliotheek Bijzondere Collecties, ontworpen door Hans van Beek en Dorte Kristensen van atelier PRO, is eerder aanbesteed en inmiddels opgeleverd. Het staat aan de Oude Turfmarkt, naast het Allard Pierson Museum.

Op de plaats waar het Allard Pierson Museum staat, lieten de regenten van het gasthuis in 1642 een rij van negen identieke panden bouwen naar ontwerp van architect Philips Vingboons. Het Gasthuis verdiende geld aan de verhuur. Deze panden vormden een geheel, samen met de eveneens door Vingboons ontworpen achterhuizen. In de negentiende eeuw heeft zich een flinke schaalvergroting voltrokken. De classicistische gevelrij van Vingboons is

stukje bij beetje vervangen. In 1869 is het gebouw van de Nederlandsche Bank gebouwd en in 1882 sloot het katholieke gesticht Sint-Bernardus zich aan in de rij. Tussen deze beide gebouwen werden de overgebleven zeventiende-eeuwse panden onder één lijst gebracht. De Gasthuispoort, die vanaf de Oude Turfmarkt toegang gaf tot het binnensterrein, bleef opgenomen in bebouwing.

Achter de hoofdbebouwing aan de Turfmarkt ligt op de fundamenteën van nog oudere bebouwing, die ooit deel uitmaakte van een middeleeuws kloostercomplex, een gebouw dat schuin wegl loopt. In de rooilijnen is de middeleeuwse loop van de Amsteloever te herkennen. De gehele rij ligt niet alleen in beschermd stadsgezicht, maar is eveneens rijksmonument. Deze beschermde status heeft zijn stempel gedrukt op het project van atelier PRO.

De verschillende gebouwen kregen elk hun eigen aanpak. De rij Vingboons-panden werd waar mogelijk gerestaureerd: de structuur van parallelle bouwmuren en monumentale houten

- 2 Een deel van de collectie bevindt zich in een open opstelling in de oude panden van architect Vingboons. De balken zijn bewaard gebleven.
- 3 Het tongewelf achter de Gasthuispoort is doorsneden door een glazen loopbrug.
- 4 Doorsnede A-A'
- 5 Situatietekening
- 1 Rokin
- 2 Oude Turfmarkt
- 3 Turfdraagsterpad
- 4 Nieuwe Doelenstraat

1 De hoofdingang van de bibliotheek. Bijzondere

Collecties is de Gasthuispoort. Deze bevindt zich in het midden van het complex.

Achter de poort ligt een gebouwhoge, smalle wide met een glazen dak.

